

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 6390/22
30.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Татјане Лемајић и Станиславе Митровић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милутин Станојевић, адвокат из Београда, Војводе Миленка бр. 17/5, против тужених ББ из ..., чији је пуномоћник Владимир Радоњић, адвокат из Београда, Леонтине Краус бр. 5 и тужене ВВ из ... са умешачем на страни тужиоца ГГ из ..., чији је пуномоћник Катарина Вуловић, адвокат из Београда, Крунска број 41/17, ради утврђења, одлучујући о жалбама тужиоца и умешача на страни тужиоца изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду П 594/20 од 26.11.2020. године, након главне јавне расправе одржане пред другостепеним судом дана 30.10.2023. године донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 594/20 од 26.11.2020. године у делу става првог изреке па се **УСВАЈА** тужбени захтев и утврђује да је апсолутно ништава одредба члана 2 уговора о зајму Ов бр. 3729/09 од 07.04.2009. године у делу којим је уговорено да “уколико се договорени рок не испоштује зајмопримац и зајмодавац су сагласни да се исплати износ од 100.000 евра”.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу петом изреке пресуде Вишег суда у Београду П 594/20 од 26.11.2020. године, тако што се обавезују тужени ББ и ВВ да солидарно тужиоцу АА накнаде трошкове парничног поступка у износу од 444.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате у року од 15 дана од дана пријема одлуке.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог ББ за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

ОДБИЈА СЕ захтев умешача на страни тужиоца ГГ за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

Образложење

Побијаном одлуком ставом првим изреке одбијен је као неоснован захтев тужиоца да се утврди да је апсолутно ништав уговор о зајму Ов 3729/09 од 7.4.2009.године. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован захтев тужиоца да се утврди да је апсолутно ништава заложна изјава Ов 6305/10 од 27.1.2010.године којом је тужена ВВ дозволила укњижбу заложног права у корист туженог ББ на стану у ... који се налази на првом спрату по структури четворособан површине 125 м2. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев да се утврди да је апсолутно ништава заложна изјава Ов бр.4450/09 од 07.08.2009.године којом је тужена ВВ дозволила укњижбу заложног права у корист туженог ББ на стану у ... који се налази на првом спрату по структури четворособан површине 125 м2. Ставом четвртим изреке одбијен је као неоснован захтев да се утврди да не постоји заложно право извршна вансудска хипотека у корист туженог ББ на стану тужиоца ... уписана на основу решења РГЗ-Служба за катастар непокретности Београд 1 број 952-02-667/10 и број 952-02-667/10 од 15.07.2010.године те да се наложи првотуженом да изврши брисање ових уписа из јавне евиденције непокретности. Ставом петим изреке обавезан је тужилац да туженом ББ накнади трошкове поступка у износу од 810.000,00 динара.

Против наведене пресуде жалбу су благовремено изјавили тужилац и умешач на страни тужиоца, побијајући је из свих законских разлога.

Тужени ББ је дао одговор на жалбу тужиоца и одговор на жалбу умешача на страни тужиоца.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж бр.2082/21 од 9.9.2021.године ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке и делимично је усвојен тужбени захтев и утврђено је да је апсолутно ништава одредба члана 2 уговора о зајму Ов бр. 3729/09 од 07.04.2009. године у делу којим је уговорено да “уколико се договорени рок не испоштује зајмопримац и зајмодавац су сагласни да се исплати износ од 100.000 евра” док се у преосталом делу става првог изреке који се односи на утврђење да је апсолутно ништав уговор о зајму Ов бр.3729/09 од 07.04.2009.године у целисти тужбени захтев одбија као неоснован. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке и утврђено да је апсолутно ништава заложна изјава Ов 6305/10 од 27.1.2010.године којом је тужена ВВ дозволила укњижбу заложног права у корист туженог ББ на стану у... који се налази на првом спрату по структури четворособан површине 125 м2. Ставом трећим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу трећем изреке па је утврђено да је апсолутно ништава заложна изјава Ов бр.4450/09 од 07.08.2009.године којом је тужена ВВ дозволила укњижбу заложног права у корист туженог ББ на стану у ... који се налази на првом спрату по структури четворособан површине 125 м2. Ставом четвртим изреке одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и умешача на страни тужиоца и потврђена је првостепена одлука у ставу четвртом изреке. Ставом петим изреке преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу петом изреке пресуде Вишег суда у Београду П 594/20 од 26.11.2020. године, па се захтев туженог ББ за

накнаду трошкова првостепеног парничног поступка са припадајућом каматом одбија као неоснован. Ставом шестим изреке обавезани су тужени ББ и ВВ да тужиоцу АА накнаде трошкове парничног поступка у износу од 357.375,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом седмим изреке одбијен је захтев туженог ББ за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

Врховни касациони суд је пресудом Рев 1301/22 од 27.10.2022.године у ставу првом изреке одбио као неосновану ревизију туженог ББ изјављену против пресуде Апелационог суда у Београду Гж бр.2082/21 од 9.9.2021.године у ставу другом и трећем изреке. У ставу другом изреке је укинута наведена пресуда у делу става првог изреке којим је преиначена пресуда Вишег суда у Београду П 594/20 од 26.11.2020. године и делимично усвојен тужбени захтев и утврђено је да је апсолутно ништава одредба члана 2 уговора о зајму Ов бр. 3729/09 од 07.04.2009. године у делу којим је уговорено да “уколико се договорени рок не испоштује зајмопримац и зајмодавац су сагласни да се исплати износ од 100.000 евра”, као и у ставу петом, шестом и седмом изреке те је предмет враћен другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби тужиоца.

Апелациони суд је испитао побијану пресуду у границама законских овлашћења и члана 386 ЗПП (“Службени гласник РС”, бр. 72/11, са каснијим изменама и допунама), и оценио да је сагласно члану 383 став 3 ЗПП у овом поступку нужно заказати главну расправу пред другостепеним судом јер је првостепена пресуда већ једном била укинута, а у првостепеном поступку нису правилно утврђене све битне чињенице за одлучивање у овој правној ствари због чега је на одржаној расправи у доказном поступку Апелациони суд у Београду поново извео доказе који су изведени пред првостепеним судом, поново је извео доказ саслушањем тужених у својству парничних странака и након њихове оцене у складу са одредбом члана 8 ЗПП одлучио као у изреци из следећих разлога.

Из доказа изведених у првостепеном и другостепеном поступку утврђено је да је тужилац са туженом ВВ био у браку од 20.09.1997. године до априла 2011. године када је брак разведен. Тужилац је био власник Предузећа за производњу, трговину и услуге “...” д.о.о ..., а друготужена ВВ је била статутарни заступник и директор тог предузећа. Дана 18.02.2005. године тужена ВВ је са “Raiffeisen Bank” закључила уговор о кредиту којом јој је банка одобрила 224.000 еура за куповину непокретности четворособног стана, површине 125 м2 у ул. ..., са роком отплате од 240 месеци, а истог дана је закључен и уговор о купопродаји ове непокретности између ДД као продавца и ВВ као купца. Уговором о кредиту тужена ВВ се обавезала да ће пре пуштања кредита у тецај доставити судски оверену založnu изјаву о упису хипотеке на наведеном стану у корист банке, што је и учинила 14.11.2006. године. Између банке и Предузећа “...” истог дана је закључен и уговор о јемству бр. 09/05 којим је то предузеће као јемац-платац прихватило да за дужника ВВ из основног посла по уговору о кредиту измири све доспеле уговорене обавезе уколико то сам дужник не учини у року доспећа као солидарни дужник. Тужена ВВ је као зајмопримац са туженим ББ као зајмодавцем закључила 06.04.2009. године уговор о зајму који је оверен под Ов бр. 3729/09 од 07.04.2009. године којим зајмопримац узима од зајмодавца 71.000 евра, с тим да уговор представља и признаницу за примљени износ новца уз обавезу да се сума врати најкасније до 10.06.2009. године, а уколико се рок не испоштује уговорне стране су се

сагласиле да се исплати износ од 100.000 евра. У уговору је наведено да зајмодавац не тражи од зајмопримца накнаду у виду камате или слично, те да је уговор без накнаде и принуде, осим у случају да се не испоштује услов из члана 2 који се тиче доцње у исплати. Зајмопримац је 07.08.2009. године дала заложну изјаву оверену код Трећег општинског суда у Београду Ов бр. 4450/09 којом је дозволила да се за обезбеђење дуга из наведеног уговора о зајму у износу од 100.000 евра изврши упис заложног права-извршне вансудске хипотеке у смислу члана 15 Закона о хипотеци у корист зајмодавца овде туженог ББ на наведеном стану и уједно га је као повериоца овластила да ако дуг не буде исплаћен закључно са 20.12.2009. године може наплатити своје потраживање из цене добијене продајом непокретности у складу са вансудским поступком продаје утврђеним Законом о хипотеци. Након тога, ББ и ВВ су 27.01.2010. године закључили нови уговор о зајму оверен истог дана пред Првим основним судом у Београду под Ов бр. 6310/10 којим је ББ као зајмодавац дао на зајам ВВ као зајмопримцу износ од 74.000 евра са роком враћања најкасније до 01.09.2010. године, а зајмопримац је истог дана 27.01.2010. године ради обезбеђења овог дуга оверила заложну изјаву Ов бр. 6305/10 којим је дозволила да се изврши упис заложног права-извршне вансудске хипотеке на наведеном стану у корист зајмодавца и овластила га да уколико дуг не буде плаћен по доспелости закључно са 01.09.2010. године може наплатити потраживање из цене добијене продајом непокретности. Износ на име пореза за пренос апсолутних права за наведену непокретност са каматом је плаћен 27.01.2010. године након закључења спорног уговора о зајму и у налогу за уплату је као уплатилац означена тужена ВВ. Дана 05.02.2010. године друготужена је потписала и судски оверила измену и допуну заложне изјаве према којој је сагласна да текст заложних изјава од 07.08.2009. и од 27.01.2010. године остаје исти, али се мења члан 7 тако што неопозиво овлашћује ББ да изврши упис заложног права извршне вансудске хипотеке првог реда на наведеном стану као хипотекованој непокретности у катастру непокретности без било какве додатне сагласности. Међутим, заложне изјаве које је ВВ дала ББ, банци и трећем лицу ЂЂ од које је позајмила 50.000 евра дана 29.07.2008. године нису могле бити уписане, обзиром да је стан био уписан на име претходног власника ДД. Дана 03.02.2010. године ВВ је пред Првим основним судом у Београду оверила овлашћење туженом ББ да у њено име може предузети све неопходне радње ради укњижбе наведеног стана и плаћања пореза као и да изврши упис заложног права-извршне вансудске хипотеке првог реда у своју корист на наведеној непокретности. Решењем РГЗ од 14.06.2010. године дозвољен је упис права својине на предметном стану на стицаоца ВВ, а решењем од 13.07.2010. године дозвољен је упис заложног права-извршне вансудске хипотеке првог реда заложног дужника ВВ, а на основу поменутих заложних изјава обезбеђења новчаног потраживања из уговора о зајму у корист хипотекарног повериоца туженог ББ. Уговором о купопродаји који је дана 10.03.2011. године оверен пред Првим основним судом у Београду Ов бр. 31401/11 тужена ВВ је купцу ГГ овде умешачу на страни тужиоца продала наведени стан који се као купац укњижио као власник са већ уписаним хипотекама на стану, а за закључење тог уговора није прибављена писмена сагласност њеног супруга АА овде тужиоца. Пре закључења уговора о купопродаји од 10.03.2011. године решењем РГЗ од 09.02.2011. године дозвољен је упис забране хипотекарне продаје наведене непокретности због неплаћеног дуга по уговорима о зајму од 06.04.2009. године и 27.01.2010. године, а овлашћен је ББ да по правноснажности решења, не пре истека рока од 30 дана од издавања може као хипотекарни поверилац да у своје име прода ову непокретност у складу са одредбама

Закона о хипотеци. Забележба хипотекарне продаје је уписана 16.02.2011. године када је решење постало правноснажно, а након тога је уговором о купопродаји непокретности непосредном погодбом хипотекарног повериоца првог реда од 13.06.2012. године хипотекарни поверилац ББ као продавац продао наведену непокретност ЕЕ као купцу који се на наведеном стану укњижио као власник за купопродајну цену од 224.000 евра. Над предузећем “...” отворен је поступак стечаја 07.04.2011. године и у том поступку је по пријави потраживања повериоца “Raiffeisen bank” од 11.05.2011. године из уговора о кредиту признато потраживање у износу од 27.214.367,84 динара, а у предмету Вишег суда у Београду по тужби тужиоца ради утврђења брачне тековине донета је пресуда на основу признања 18.06.2015. године којом је усвојен тужбени захтев и утврђено да је по основу стицања у браку са туженом тужилац сувласник на поменутом стану са 1/2 удела. Пред Првим основним судом у Београду у предмету К 350/15 у току је кривични поступак против тужене ВВ по оптужници Првог основног јавног тужилаштва у Београду због кривичног дела превара из члана 208 став 4 у вези става 1 и 2 кривична дела превара у покушају из члана 208 став 4 у вези става 1 КЗ и става 30 КЗ у ком поступку је као оштећени означен и првотужени ББ.

Предмет уговора о зајму од 6.4.2009.године који је оверен под Ов 3729/09 од 7.4.2009.године био је износ од 71.000 евра и у истом је наведено да се од зајмопримца не тражи накнада у виду камате или слично али је уговорено да уколико се наведени износ не врати до 10.6.2009.године зајмопримац је дужан вратити зајмодавцу износ од 100.000 евра, тј за период невраћања позјамљеног новца од око два месеца зајмопримац треба да врати износ од око 30.000 евра више од позајмљеног. Искази странака су у погледу те чињенице противречни односно првотужени ББ је тврдио да је наведени износ од 30.000 евра био износ који је он платио на име пореза на пренос апсолутних права и стога га је урачунао у укупни износ који је тужена Јасмина дужна да врати, док је друготужена ВВ тврдила да је тај износ подразумевао камату и казнене поене. Стога је оцена исказа странака подразумевала анализу како сваког од њих посебно тако и у њиховој међусобној повезаности и сагласности са другим изведеним доказима као и оцену општег утиска који је свака од странака оставила на суд приликом давања исказа.

На основу такве анализе оцењено је да се као истинитом може поклонити вера исказу тужене ВВ да јој је на зајам дат износ од 71.000 евра на који је била уговорена камата на месечном нивоу и казнени поени јер је исказ дала на јасан и уверљив начин са детаљима у погледу спорних чињеница који доприносе животности и конкретности исказа посебно имајући у виду да је сагласан са изведеним писменим доказима. Истовремено, према уверењу већа које одлучује исказ тужиоца ББ да је преостали износ од 29.000 евра био износ који је дат ради плаћања пореза на пренос апсолутних права није прихваћен, обзиром да није био убедљив, нису дати јасни и логични разлози за такву тврдњу, посебно имајући у виду да је износ на име пореза са каматом плаћен 27.01.2010. године дакле након закључења спорног уговора о зајму и да је на налогу за уплату тог износа као уплатилац означена тужена ВВ, а не тужени ББ. Оваквој оцени доказа и пре свега исказа туженог ББ допринела је и околност да је нелогично и животно неприхватљиво да друготужени одмах у уговору не констатује да је разлика дугованог износа од 30.000 евра износ на име плаћеног пореза на пренос апсолутних права.

Одредбом члана 51 став 1 Закона о облигационим односима је прописано да свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ, а ставом два истог члана да је основ недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а чланом 52 истог закона је прописано да ако основ не постоји или је недопуштен уговор је ништав.

Одредбом члана 103 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да је уговор који је противан принудним прописима и јавном поретку или добрим обичајима ништав, ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује шта друго, а одредбом члана 105 став 1 прописано је да ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора ако може опстати без ништаве одредбе и она није била услов уговора нити одлучујуће побуде због које је уговор закључен.

Одредбом члана 557 Закона о облигационим односима прописано је да се уговором о зајму обавезује зајмодавац да преда у својину зајмопримцу одређену количину новца или других заменљивих ствари а зајмопримац се обавезује да му врати после извесног времена исту количину новца, односно исту количину ствари исте врсте и квалитета, а чланом 562 став 1 истог закона је прописано да је зајмопримац дужан вратити у уговореном року исту количину ствари, исте врсте и квалитета.

Како из доказа изведених у првостепеном и другостепеном поступку произилази да је тужена ВВ уговор о зајму од 07.04.2009. године закључила у време трајања брака са тужиоцем, те како је ради обезбеђења потраживања из тог уговора о зајму тужена без сагласности и одобрења тужиоца заложном изјавом од 07.08.2009. године оптеретила непокретност која је представљала њихову заједничку имовину у смислу члана 176 став 2 Породичног закона, то сходно одредби члана 109 Закона о облигационим односима тужилац има правни интерес да истиче да је предметни уговор о зајму ништав из разлога што на ништавост суд пази по службеној дужности, а тужилац је заинтересовано лице коме припада право да се у конкретном случају позива на ништавост.

Како је чланом 1 уговора о зајму од 07.04.2009. године уговорено да зајмодавац даје износ од 71.000 евра зајмопримцу који уговор уједно представља и признаницу за примљени износ новца, а чланом 2 је уговорено да зајмодавац прихвата услове тог уговора, прима наведену суму новца која му је потребна и обавезује се да исту врати зајмодавцу најкасније до 10.06.2009. године, а уколико се уговорени рок не испоштује исплаћује износ од 100.000 евра, при чему је чланом 3 уговорено да зајмодавац тим уговором не тражи плаћање накнаде у виду камате и слично по становишту Апелационог суда основ за обавезивање тужене ВВ да туженом ББ врати износ од 100.000 евра је недопуштен, будући да је противан одредбама члана 557 и 562 став 1 Закона о облигационим односима.

Сходно наведеном, како је након отворене расправе овај суд утврдио чињенично стање другачије од оног утврђеног у првостепеној одлуци и како се на основу тако утврђеног чињеничног стања у наведеном делу тужбени захтев испоставља основаним,

то је побијана првостепена пресуда применом одредби члана 387 тачка 5 ЗПП преиначена због чега је и одлучено као у ставу првом изреке, односно утврђено је да је уговор од 07.04.2009. године делимично ништав у делу одредбе члана 2 којим је уговорено да “уколико се договорени рок не испоштује зајмопримац и зајмодавац су сагласни да се исплати износ од 100.000 евра”.

Одлука о трошковима целокупног парничног поступка је донета, обзиром на исход спора, те су обавезани тужени да тужиоцу солидарно накнаде нужне трошкове поступка, а одмерене сходно вредности предмета спора по АТ важећој у време првостепеног пресуђења и то: за састав тужбе и два образложена поднеска у износу од по 37.500,00 динара, за састав ревизије у износу од 75.000,00 динара, за заступање на седам одржаних рочишта у износу од по 39.000,00 динара, за заступање на седам неодржаних рочишта у износу од по 20.250,00 динара и на име састава жалбе против пресуде од 26.11.2020. године у износу од 78.000,00 динара као и трошкови таксе за одлуку суда у износу од 97.500,00 динара. Истовремено му је признато право на трошкове на име приступа пуномоћника на једно одржано и неодржано рочиште у износу од 72.000,00 динара и 38.250,00 динара пред другостепеним судом према сада важећој АТ што укупно износи 888.000,00 динара. Оценивши да остали поднесци нису били нужни за заштиту права тужиоца, односно да су се понављали ранији наводи није му признато право на накнаду трошкова за састав тих поднесака као ни на име састава одговора на ревизију обзиром да наведени трошак није био нужан. Накнада трошкова судске таксе за тужбу није призната тужиоцу обзиром да је констатовано да је наплата те таксе застарела а тужилац није доставио доказ да ју је измирио. Имајући у виду да је тужбени захтев одбијен у делу који се односи на утврђење ништавости уговора о зајму од 27.01.2010. године и за утврђење непостојања и брисања хипотеке, а усвојен у делу који се односи на утврђење ништавости заложних изјава од 27.01.2010. године и 07.08.2009. године, а делимично усвојен за утврђење ништавости уговора о зајму од 07.09.2009. године због чега је тужилац у спору успео са 50% тако да трошкови чине износ од 444.000,00 динара, на који износ му припада и законска затезна камата у смислу члана 277 ЗОО почев од извршности до исплате, па је у смислу одредбе члана 401 тачка 3 и члана 165 став 2 у вези члана 153 и 154 ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

Обзиром да трошкови туженог ББ на име састава одговора на жалбе тужиоца и умешача на страни тужиоца не представљају нужне трошкове, Апелациони суд је одбио захтев за њихову накнаду у смислу члана 165 став 1 ЗПП, те је одлучио као у ставу трећем изреке док је одлуку као у ставу четвором изреке донео обзиром на чињеницу да умешач на страни тужиоца нема право на накнаду трошкова на име дангубе обзиром да му наведено право не припада сходно одредби члана 258 ЗПП и 268 ЗПП као и члана 5 и 10,11 и 12 Правилника о накнади трошкова у судским поступцима.

Председник већа-судија
Јелена Стојилковић с.р

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић